

xander VIII. confixit anno 1690. 7. Decembri: ex quibus prima sic habet. In statu nature l*apse ad peccatum formale, & demeritum, sufficit illa libertas, qua voluntarium, ac liberum fuit in causa sua, peccato originali, & voluntate Adami peccantis: que propositio fundatur in tercia Jansenii: item quarta inter 31. ita habet: Dedi Christus semetipsum pro nobis oblationem DEO, pro multis electis, sed pro omnibus, & pro multis fidelibus: & quinta: Paganis, Judeis, Hereticis, aliisque hujus generis, nullum omnino accipiunt a JESU Christo influxum, adeoque hinc recte inferes, in illis esse voluntatem nudam, & inernem, sine omni gratia sufficiente: que coherent cum quinta Jansenii: texta autem inter 31. Gratia sufficiente statim nostro non tam utilis, quam perniciosa est, sic ut profinde merito posimus petere: Agatia sufficiente libera nos Domine: connexionem maximam habet cum secunda Jansenii.*

227. Sed quid opus est multis? rem hanc facis definitiv Alexander VII. Innocentius X. Successor anno 1656. 17. Kalend. Novemb. edita Bulla: Ad fanam B. Petri fedem, in qua ita ait: Cum autem, sicut accepimus, nonnulli iniquitatis filii predicas quinque propositiones, vel in libro predicto ejusdem Cornelij Jansenii non repixerit, sed sicut, & pro arbitrio compositas esse, vel non in sensu ab eodem intento damnatas fuisse, afferre, magno cum Christi fideli scandalo, non refudient, nos, qui omnia, que hac in re gesta sunt, sufficienter, & attente perspeximus, ut ipse quod eiusdem Innocentii predecessorius jussu, dum adiuc in minoribus constituti, Cardinalis munere fungemur, omnibus illis congregatis interfutnus, in quibus Apostolica autoritate eadem causa discussa est, ea profecto diligentia, que major defiderari non posset, quamcumque dubitationem super premisso imponeremus auferre, volentes, ut omnes Christi fideles in ejusdem fidei unitate se contineant, ex debito nobris pastorali offici, at matura deliberatione, preinfirman Innocentii Predecessoris nostri constitutionem, declarationem, & definitionem, barum serie conferamus, approbamus, & innovamus. Addit in eadem Bulla: Quinque illas propositiones ex libro memoratori Cornelij Jansenii Episcopi Ispensis, cui titulus est: Augustinus: excerptas, ac in sensu ab eodem Cornelio Jansenii intento, damnatas fuisse definitus, & declaramus, ac utiles, inquit scilicet eadem singulis nota, que in predicta declaratione, & definitione, unicuique illarum significata invenitur, iterum damnamus.

Ur autem haec firmissime observarentur, ex Regis Christianissimi Ludovici XIV. & Episcoporum Gallia desiderio, idem Alexander VII. anno 1664. 15. Kal. Martii Pontificatus anno X. in Bulla Regiminis Apostolici, decrevit formulam juramenti, facienti ab omnibus Ecclesiasticis, Episcopis, & Archiepiscopis: quam Gallo vocant formulam, & sic habet: Ego N. Constitutione Apostolice Innocentii X. date die 31. Maii anno. 1653. & Constitutione Alexandri VII. date die 16. Octobris an. 1656. Summorum Pontificum me subiicio, & quinque propositiones ex Cornelij Jansenii libro, cui nomen Augustinus, excerptas, & in sensu ab eodem autore intento, prout illas per dictas Constitutiones Sedes Apostolicae damnavit, sincero animo rejici, ac damno, & ita juro: Sic me DEUS adjuvet, & hec sancta, DEI Evangelia.

ARTICULUS VII.

Varia alia quæsita à Jansenistis effugia.

228. N*Ecdum tamen quievere Jansenio dediti. Ut vim formulæ hujus, & juramentum eluderent, dixerunt, sensum verborum, in quinque illis propositionibus contentum, multipliciter esse posse, ac proinde non constare, quinam esset sensus damnatus, supra quem juramentum caderet: in aliis etiam valde absconson sensus fingebant. Quem ad finem utile ipsi fuit famolum Scriptum trium columnarum, à Jansenianis confessum durante adhuc causâ quinque propositionum, & duodecim dies ante condemnationem Innocentio oblatum. In hujus scilicet tribus columnis posuerunt tres sensus, dictarum quinque que propositionum, & in media quidem, quem dicebant veram, ac genuinam: in prima autem eum, quem dicebant hereticum, & maligne propositionem affligerunt: hic autem sensus hæreticus singularium propositionum erat juxta ipsos iste: Prima: Mandata DEI impossibilis sunt omnibus iustis, quancunque voluntatem habeant, & quancunque conatum adhibeant: quanvis in se habeant omnes vires, quas confortat gratia maxima, & efficacissima: & ipsis per totam vitam semper deficit gratia, qua possint etiam tantum unum preceptum adimplere sine peccato. Secunda: In statu naturæ lapse nunquam ressurgit gracie interiori, & efficaci: quia voluntas hominis se habet purè passiæ respectu gracie efficacis, & sicut res in animata nihil facit: neque cooperatur, neque consentit liber. Tertia: Ad merendum, & denarendum, in statu naturæ lapse, non requiritur in homine libertas, exempta necessitate naturali, etiam illa, que datur in mortibus indeliberalis: sed sufficit, ut sit liber à cogitatione. Quarta: Gratia JESU Christi prævenientem est talis, ut liberum arbitrium hominis, motum, & excitatum per illam, non possit resistere, quanvis vellet. Alter afferre est loquaciam Semipelagianis. Quinta: JESUS Christus mortuus est solus pro predestinatis, ita ut nemo, nisi ipsi soli, recipiat veram fidem, & justitiam, per merita mortis Christi. Et hos sensus esse hæreticos, & propositionibus male affectos, dixerunt etiam posteri Jansenii affectæ sequentibus annis. Sed eos imprimit acriter refellit Jurius famosus Calvinista, & magnis clamoribus negat, ullum Calvinistam, aut hæreticum, talem doctrinam defendere, & longe difficultius Jansenitas in Calvinistarum operibus inventuros talem doctrinam, quam alii in operibus Jansenii inveniant damnatas quinque propositiones in obvio sensu.*

229. Res tandem iterum est delata ad Innocentium XII. qui anno 1694. 6. Februario editi decretum, quo prohibet, quoque alios sensus predicti formulari, præter eum, quem in sensu obvio ipsius verba exhibent, afferri, usurpari, aut de his disputari; in modo omnibus cuiuscumque statu hominibus, perpetuum silentium indicit, super interpretatione predicti formulæ, scit & super interpretatione ipsarum Jansenii, scit & super interpretatione ipsarum Jansenii propositionum in alio sensu, præter eum, quem verba per se exhibent. Sensus autem verbo-

Quid sit heres Janseniana.

rum obvius est ille, quem verba cuique statim offerunt in ea significatione, quam habent ex hominum institutione, quique est quasi predominans, ac statim se legentibus ingerit: qui sepe adhuc evidenter patet ex antecedentibus, & consequentiis, ex genio, & intentione authoris &c.

Cumque postea Jansenistæ ob hanc declarationem Innocentii XII. triumpharent, ac dicterent, alteratam, seu reformatam ab Innocentio XII. esse Constitutionem Alexandri VII., ille denudò interpellatus à Mechlinensi, Brugensi, Ruremondeni, Antwerpensi, ac Gandavensi Episcopis, rechristi anno 1696. 24. Novemb. quod, si aliqui publice, voce, aut scriptis, facient contra sensum obvium formulari, debeat puniri: & addit, non sine admiratione intellective, quod auli fuerint quidam affitare, à se alteratam, aut reformatam esse Constitutionem Alexandri VII. & formularium; cum tamen in dicto suo Brevi utrumque specifico confirmaverit, & omnino intenderit, & adhuc intendat tis adhucere, & nequaquam finire, ut aliquid addatur, vel dematur &c.

230. Quæserunt dein Jansenistæ ut se quomodoque munirent contra formularium Alexandri VII. an non esset remedium, vel aliqui modus, quo is, qui deberet signare formulam illam, & in eam jurare, posset id facere, quin tamen intentus damnaret propositiones Jansenii? an non id fieri posset, utendo aliqua restrictione puræ mentali, vel facta coram aliquo amico protestatione secreta (publicam enim facere non poterant; cum sic agnoscerentur, & à beneficiis, ac gradibus Academicis repellentur) vel omnino tacite, ut non audiretur, protestando, vel simile quid faciendo? Sed nonquid hoc bellè quadrat illi rigor, quem ubique hi homines ostentare conantur? an non hoc est pejorative per S. Evangelia? At dicent: necessitas nos cogit. Verum sic SS. Martyres coram tyranno etiam potuerunt cum tali restrictione jurare, se Christum negare; certè istorum necessitas tunc major, quam nunc sit Jansenistarum: & tunc causa Religionis profunda, non magis videri poterat esse attendenda, quam nunc.

Prodiit postea famosus ille casus conscientia, qui est hic. Ecclesiasticus quidam in conscientione dicit, quod in ordine ad factum Jansenii credat sufficeret, si habeat obsequiostum, & respondebuntum silentium de illo, quod Ecclesia decidit, quod idem est, ac dicere, quod quidem non credat, se obligatum ad condemnandum librum, tanquam hæreticum, quamvis id Ecclesia deciderit: velit tamen reverenter tacere, & non contradicere. Quærit Confessarius, an tales possit absolvire? Ad hunc casum ita propositum quadraginta Doctores Sorbonici, quorum nomina habentur in processu Quæfelli responderunt, eum posse absolviri sed omnes boni hunc casum rejecerunt: Cardinalis Noalilius etiam hanc resolutionem, seu responsionem, condemnavit, edito decreto, in quo inter alia notanter dicit: Quæcumque quis lumen habuerit, certum tamen est, à luminibus Ecclesiæ, lumina parvularium semper superaverit.

231. Quærit anno 1705. 16. Julii à Clemente XI. per Bullam: Vndeam Domini Sabaoth: siuam hoc respondum condemnatum est: Quædam

Bulla idem Sanctissimus Dominus queritur, quod inquieti homines variis distinctionibus, seu portis effugias ad circumventionem erroris excogitatis, Ecclesiam turbant: itemque damnat illas respectum silentium, quo dicebant, fauisci Constatutionibus Apostolicis; hoc est, volebant, opus tantum esse, reverenter silere, nec publicè Ecclesiæ definitioni contradicere: de cetero non opus esse, interius damnare tū hereticum, sensum libri Jansenii. Hoc, inquam, sufficere edem Bulla idem Pontifex negat, & id afferentes damnat, vñque, ut sine similibus fraudulentibus ambigibus juret.

Innovat etiam, atque confirmat Constitutiones Innocentii X. & Alexandri VII. atque ait: Ut omnes Catholicæ Ecclesie filii Ecclesiæ ipsam audiire, non tacendo solū (nam & in tenebris confitescuntur) sed & interius obsequendo, que vera est orthodoxi hominis obedientia, condicant. Dein declarat, ac decernit, obedientie, que praefatis Apostolicis Constitutionibus debetur, obiquo illo silentio minime satisfieri: sed damnatum in quinque prefatis propositionibus Janseniani libri sensum, quem illarum verba praeservant, ut preferatur, ab omnibus Christi fideliibus, ut hæreticum, non ore solū, sed & corde rejici, ac damnari debere, nec alia mente, animo, aut credulitate, supradictæ formulae subscriri licite posse.

232. Ultimum tandem refugium Jansenistatum est diluctio quæstionum juris, & facti: ad quam intelligentiam sciendum, questionem juris vocari, que versatur circa jus: quæstionem facti, que versatur circa factum: e.g. circa hanc propositionem: Verbum Divinum non est substantiale Patri: quæstio facti est, an eam Arius, vel ejus sequaces protulerint, sive, an vere hæc propositio facta sit quæstio juris est, an ea propositio sit digna censura hæreticos, vel an de jure eam mereatur. Quoad Quæstiones juris suppono pro nunc, Pontificem esse infallibilem, ex tract. de fide: & permiserunt id falem olim adversarii.

Quoad Quæstiones facti utique faciendum est aliquod discriberi: si factum est revelatum, e.g. quod Christus in littoriis SS. Sacramenta, & hoc Pontifex proponit fide Divina credendum, est infallibilis quod hoc infallibilis. Quamvis autem revelatio talis sit obscura, si eam Pontifex determinet ad unum potius sensum, quam ad alium, est de fide illa declaratio; alias posset decipi Ecclesia tota, & habere pro articulo fidei falsitatem, vel hæretum.

Si autem factum non sit revelatum, subdividetur: si sit aliquod factum, quod Pontifex non proponit credendum, sed tantum supponit, ex testium informatione, & probatio, eoque supposito, procedit ad punitum, e.g. aliquem, vel econtra ad gratiam aliqui facientes, dispensationem dandam &c. non autem obligat Ecclesiam ad credendum, tale factum revera contingit, in hoc casu non est infallibilis Papa: in modo nec Concilium cum Pontifice; & talis quæstio dicitur para facti, certum tamen est, à luminibus Ecclesiæ, lumina parvularium semper superaverit.

T 2

inducitor in errorem Ecclesia: sed tantum Papa, ut homo privatus, errat, sicut alius iudex: nec ex tali errore sequitur magnum incommodum in Ecclesia DEI.

233. Nec dicas Pontificem, si e. g. ob crimen aliquem deponit Episcopatum, agere ut Pontificem; alia enim depone non posset. Resp. enim, cum agere quidem in aliquo sensu ut Pontificem, seu in supremum Ecclesiasticum Judicem, à quo appellatur non datur: non tam agere in eo sensu, in quo infallibilis est: verbo: tunc non agit ut Doctor Ecclesie, ex cathedra loquens. Interim etiam in talibus casibus, quando factum supponitur, quod revera non est, tenetur quis obediens Pontifici, & pecuniam subire: sicut quilibet, in causa falsi suppositi criminis, tenetur obediens punientibus aliis principibus secularibus, ne scilicet scandalum alii prebeat: potest tamen tale condemnatus, licet modis petere novum causam sua examen, productus resibus, omni exceptione majoribus &c. vide Bellarm. tom. 1. controv. 3. l. 4. de Rom. Pontif. c. 1. & tom. 2. controv. 1. l. 2. de Conciliis c. 19.

Si autem factum Pontificis proponit credendum, vel tenendum, tanquam fidei articulum, aut tanquam doctrinam morum, tunc debet esse infallibilis; quia tunc factum non est informe, sed informatum definitione Pontificia, vel, ut alii loquuntur, est factum dogmaticum, quod scilicet post se trahit, vel involvit, aliquod dogma fidei, vel morum, agitque Pontificis ut caput, & Doctor Ecclesie: adeoque ut habens infallibilem assentientiam Spiritus Sancti, ne Ecclesiam inducat in errorem. Et sic, quando Pontifex aliquem canonizat, proponit Ecclesie, cum in articulo mortis suisse in statu gratiae, quod est aliquod factum. Quia tamen proponit talis homo toti Ecclesie colendum, & Ecclesie turpissime errare, colendo aliquem damnatum, non minus, quam si coleret demonem; hinc in tali facto debet Pontifex esse infallibilis, de quo pluribus tr. de fide. Hoc idem alii dicunt alias verbis, nempe Pontificis esse infallibilem in questionibus facti, si sint annexae questionibus juris, seu si error in illis traheret post se jus errorum, e. g. in causa canonizationis ista traheret post se praecipuum errorum, quo juberetur, homo damnatus colli.

234. Ex his inferendum, quid dicendum de definitione Pontificis circa propositiones damnatae, ut discernatur in illis quæstio juris, & quæstio facti, ac intentio authoris; quia propositiones solent sacerdotaliter in sensu ab auctore intento: & sic damnatae sunt propositiones Janseñianae. Quia in re certum est, pertinet ad questionem juris, an sensus propositionis sit iuxta, vel contra ius Divinum, aut humanum, hoc est, an iuxta sensum obviu[m] sit propositione contraria legi Divinae, vel humanae; utique enim manifestum est, hanc questionem esse juris, & non puri facti: sicut est quæstio de sensu legum scripturarum; nam & ha[bi]t[ur] sensus, & propositionibus conceperit: adeoque etiam est innegabile, esse questionem juris, an propositiones, excerptæ ex Janseñiano, in sensu obvio, sint contraria iuri, vel legi Divinae, præcipienti fidem, an non: consequenter etiam innegabile est, Pontificem in earum damnatione infallibilem suisse,

Quod autem quidam voluntari se excusare à juramento per hoc, quod ipsi Janseñianum non legerint, adeoque nesciant, an propositiones illæ ibi continetur, est absurdissime involum: quasi vero post tantam diligentiam, de qua 227. non sit intellectum a Pontifice, quid continetur eo in libro? Dicant, etiam Concilium Tridentinum non existimat Lutheri liberos: adeoque neque hos anathematizent: eorum quod ipsi illos non legerint. Cum insuper Pontifices totam Ecclesiam obligarint ad credendum, eas propositiones esse hereticas, debet eorum iudicium hac in re infallibile suisse, ne Ecclesia induceretur in errorem, rejiciendo veritatem tanquam falsitatem.

235. Quod attinet ad intentionem authoris, duplex, ut ait Gormaz in manu scripti de grat. considerari potest intentionis. Prima, quæ intra solam authoris mentem recula est: altera, quæ vult author proferre verba, quæ apta sunt ingenerare tam, vel tam conceptum in audiencem, vel legendum mentibus, iuxta sensum suum obviu[m]: sic e. g. Cajus meatus dicens Titio: Non habet pecunias: quæ scilicet Titius amissas repetit: in hoc casu duplex datur intentio Cai: una in eius animo recondita, qui intendit falsum dicere, & non verum: altera, quæ vult dicta sua disiformare iudicio mentis, & per obvium sensum verborum suorum Titio hunc conceptum ingenerare, ut credat, se non habere pecunias: vel quæ vult proferre verba, quæ in sensu obvio ad illum conceptum Titio ingenerandum apta sunt.

An Cajus habeat, vel non habeat priorem illam intentionem mentiendi, est pura quæstio facti: an verò illi verba significant, Cajum non habere pecunias, & an apta sint ex institutione hominum ad ingenerandum hunc conceptum, planè est quæstio juris: quia illa verba, ex iure institutionis humanae, habent eum sensum; alias neque efficit quæstio juris, an haec, vel illa verba in suis circumstantiis efficiunt vera, vel perjuria, aut falsa, an libri Lutheri efficiunt heretici &c.

236. Jam ad rem nostram. Quando Papa, loquens ex cathedra, damnat aliquam propositionem in sensu ab auctore intento, non attendit intentionem authoris unicè in animo reclusam, an disformis sit, vel non, obvio verborum sensu: sed attendit intentionem præferendi verba, quæ apta sunt, ut in sensu obvio, iuxta institutionem hominum, tam, vel tam conceptum ingenerantur. Et haec est quæstio juris. Quod autem ad hanc intentionem attendatur, ratio est: quia fideles, qui eam propositionem damnatam audiunt, solum possunt agnoscere sensum verborum, ex hominum institutione iis impositum, & ex hoc colligere intentionem, quam habuit auctor, tam, vel tam conceptum, ingenerandi hominibus, vel loquendi de verba apta ad eum conceptum ingenerandum.

Quare potissimum possunt fideles per hanc intentionem decipi, & in errore induci: non autem possunt agnoscere, an auctor fuerit mendax, an non. Hinc fideles debent instrui circa illam intentionem loquentis, ex qua possent in errorem induci: non autem circa alteram, quæ-

nul.

nullum in aliis producit errorem. Ex quo tandem colliges, quod, eti Pontifex non definivit, quam intentionem Janseñianum in mente reclusum habuerit, mentiendi, vel verum dicendi, instruendi, vel decipiendi &c. tamen definivit, quod intentionem habuerit, per sua verba, aut scripta, vel per suum librum, talia dicendi, vel proferendi, quæ, iuxta sensum obvium accepta, aiorum animis tam conceptum ingenerant: in qua questione, ad ius spectante, Pontifex infallibilis est. Et haec de Janseñiano libro.

ARTICULUS VIII.

Ulterior explicatio heres Janseñiana.

237. **H**ucuscum ostendimus, heres Janseñianam stare in famosis illis quinque propositionibus, easque verisimilem continent in Augustino Janseñiano, quidque hujus sequaces incussum obstrerpant: restat, ut radicem, ac fundamentum horum errorum, paulo magis explicemus, ac totum Irenensis systema exponamus: tale autem ab ipso configuratur. Dantur, ait, gemina in homine delectationes: una caelestis, & gratia: altera terrestris, & concupiscentia: utraque est motus voluntatis indeliberatus, & illa, quæ major, aut fortior est, trahit post se necessarium deliberaatum voluntatis astitum. Unde, si delectatio caelestis supererit, insuperabiliter, & indeclinabiliter, sequetur actus bonus: econtra, si vincat delectatio terrena, necessariò trahit ad peccatum: quamvis forte gratia tunc debilit, quam concupiscentia, complacentiam quandam boni inefficacem efficiat.

238. Hoc systema Janseñianum integro ferre, nempe l. 4. de grat. Christi adstruere contendit; nam à c. 1. usque ad 8. probare conatur, medicina Christi adiutorium esse caelestem suavitatem, seu delectationem iuxta mentem Augustini: dein c. 11. conatus ostendere, delectationem illam caelestem esse indeliberatum animæ actum: & quidem amoris, ac desiderii, præcedentis consensum: Dicimus igitur, ait, delectationem istam, seu suavitatem, in Augustino celebrem, esse partim primum illam, & indeliberatum affectum anime, qui actualis complacentia est, partim etiam secundum, qui desiderium indeliberatum dicitur.

Docet etiam c. 9. § 10. voluntatem nostram necessitate insuperabili eò tendere, quod antecedens delectatio major allicit, ita, ut, si vel parva objecti delectatio eam afficiat, & nulla in oppositum moveat, ineluctabiliter ad consensus trahatur: si vero contraria delectationes inter se pugnant, illa infallibiliter vincat, quæ major est. Hinc ait, voluntatem in absentia delectationis caelestis necessariò concupiscentia moribus consentire econtra, ait, Beatos, exinde concupiscentia, & præcente delectatione caelesti, necessariò Deum amare: distractum autem contraria gratia, & concupiscentia delectationibus animum, nunc his, nunc illis, necessariò obsequi, prout scilicet nunc haec, nunc illæ, fortiores sunt, seu fortius delectant.

Adducit deinde alterum textum, qui ab ipso l. 4. de grat. Christi o. 6. 7. § 9. dicitur clarissimus, & præclarissimus: qui aureis meretur scri-

est machina, similiis rotæ, puto affixe, è qua duæ urnæ per catenam ita suspensi sunt, ut dum una atollitur, altera demergatur, ut recte ait illustrissimus Cameracensis Franciscus de Fenelon Infruct. pastoral. ep. i. vel (quod in idem recedit) est similiis libræ, cuius modò lanx ista, modò illa deprimit, prout mutatis vicibus nunc huic, nunc alteri, gravius pondus impingatur. Si quippe nunc fortius movet hominem pondus amoris, seu delectationis caelestis: illæ fortius premit moles concupiscentia.

Quod autem haec concupiscentia sit natura intrinseca, pondus autem libræ ab extrinseco imponatur, discrimen est purè materiale: nam in primis pondus delectationis caelestis est voluntati extrinsecum: dein concupiscentia, quomodounque sit intrinseca, non tamen est libera: immo, cum hujus nomine ventant quoque omnes motus, sive à deinceps, sive à quibusunque aliis, etiam extrinseca causis, ad malum inclinibus, excitati, recte etiam dicitur pondus concupiscentia ab extrinseco esse.

240. Jam vero hoc systemate positio, cum non sit in nostra libera potestate, vel hanc,

vel illam delectationem habere, interim tamen

eam, que prævalet, sequi debeamus: neque etiam DEUS, quando præcepta sua iubet impleri, delectationem gratia validiore temperat, nec semper alteram concupiscentia afferat, vel minuat, sequuntur absurdissima plura.

Certè pauci homines tentant in se suavitatem caelestem, sensum delectationibus superiore.

Hinc, ut laudatus Cameracensis Archiepiscopus in prefatione pag. 19. inferit, poterunt pluri exculpare ex eo, quod delectatione vietrici carentes, non possint delectatione vietos resistere, & ideo necessariò sequuntur motum concupiscentia, donec delectatio caelestis, sine qua nihil contra vitiosam valeant, adveniat: quodque hinc male acta adscribenda sint potius sui infelicitati, quam voluntati: cum ea admiserint ideo; quia DEUS neccum ipsi voluerit infundere delectationem gratie. Exclamat autem merito modo citatus Archiepiscopus logo adducto, systema hoc omnes mortuum regulas eventre, & omnem pudorem, etiam paganus congenitum, cuius tamen patrini volunt videri isti, si superis placet, morum, & Ecclesiastica disciplina reformatores:

241. Quod autem adhuc intolerabilius est, hoc systema esse S. Augustini doctrinam, contendit Janseñianus, & l. 4. de grat. Christi. c. 4. ait: Creberimus docet S. Augustinus, quandiu in hac vita mortal vivimus, esse in bonitate latram quendam durarum delectationum, noxie, & benefice, terrene, atque caelestis, quarum utralibet vicebit, animum secum consentientem, ac pronam irabit. In probationem autem hujus sui asserti falsissimi, adducit in primis illud S. Doctoris, quod infinitas humanæ insuperabiliter, & indeclinabiliter trahatur. Sed jam supra à n. 193. fatis monstratum, ex eo textu nullam necessitatem antecedentem probati.

Adducit deinde alterum textum, qui ab ipso

150 *bi characteribus*: est autem defumptus ex expositione cap. 5. epist. ad Galat. v. 19, ubi S. Doctor ait: *Quod enim amplius nos delecat, secundum id operemur, ne cesset est.* Ex quo vult inferre, juxta S. Augustinum voluntatem semper ab ampliori, seu in labore delectatione necessariam trahi. At, sicut haec verba S. Doctoris aliquantum difficultiori, vel obscuriora forent, non ideo statim propter verba ambigua, tam absurdum errorum ei attribuere deceret.

242. Verum non est aedificis, vel obscuris hic locus: facilè responderetur, delectationem, si non semper, saltem hoc loco significare complacentem deliberatum, ac liberam: consequenter ex hoc texu nihil evincit pro involuntaria delectatione necessitatem; nam in primis delectatio libera esse potest; alias quomodo eam suadere, aut imperare homini posset psalmista psal. 36. v. 4. *Delectare in Domino.* Dein ex Janenio ipso habetur, loco citato intelligentiam delectationem liberam; nam ipsomet l. 4. de grat. Christi c. 11. ait, delectationem naturae rationalis, quando proprie sumitur, esse gaudium animæ, & quietem in objecto praefanti: at paulo anè dixerat, delectationem, quæ anima gaudium, ac quies vocatur, esse ipsum consensus, vel hunc lequum: ergo delectatio, proprie sumpta, non est actus indeliberatus, sed deliberatus: adeoque, cum S. Augustinus hic propriè loquatur (neque enim est illaratio dicens, cum impropte loqui) loquitur de delectatione deliberata.

243. Accedit, quod, legenti antecedentia illius expositionis sit clarum, S. Augustinum semper loqui de consensu, vel delectatione deliberata, ut plurimis locis posset ostendi: sed, ne sim nimis prolixus, adduco tantum sequentem. In primis S. Doctor ibi adducem ex eo capite 5. ad Gal. v. 17. illud: *Caro enim concupiscentia adversus spiritum, spiritus autem adversus carnem; bec enim sibi invenient adveniantur, ut non ea, que vult, faciat;* sicut: *Putant bñ homines, liberum voluntatis arbitrium, negare Apostolum, nos habere, nec intelligunt, hoc ei dicunt, si gratiam fidei suscepimus tenere nolunt: per quam solam possunt spiritus ambulare,* & concupiscentias carnis non perficiere. Si ergo nolant eam tenere, non poterunt ea, que volunt, facere.

Ubi duo adverto. Primo S. Augustinum loqui de eo consensu, vel delectatione, ad quam purarunt aliqui, juxta Apostolum non dari liberum arbitrium: ipse autem ait, istud dari: at utique non vult, dari liberum arbitrium ad delectationem concupiscentiarum praviarum, & indeliberatam (hoc enim eum non velle, per se videtur clarum, & clarissimum: est ex is, qui postea subiungit de eo, quod est, non habent concupiscentiam, seu peccatum, & istud non regnare, atque, tunc non habent peccatum, quando nulli habentur in honesti motus indeliberati, quod in hac vita ait ordinari non concedi, sed primum futurum esse in altera: tunc autem peccatum non regnare, quando iis moribus non consentit: ergo loquitur S. Doctor ibi de concupiscentia, vel ejus delectatione deliberata, aut consensu libero.

Secundo adverto, hic S. Doctorem doce-

re, quod hominibus liberum sit, fidei gratiam fulceptam retinere, & ideo peccent illi; quia eam tenere nolunt, utique liberè: ergo, quandocumque dein de consensu, vel delectatione malitia loquitur, semper ei est sermo de illa delectatione, quam ideo debuerunt perficere; quia gratiam fidei noluerunt tenerre: adeoque semper loquitur de illa, quæ potuisse liberè vinci, resuendo gratiam fidei: hac autem est deliberata.

244. Rursum adducit S. Augustinus in eadem expositione ejusdem cap. 5. v. 16. illud: *Spiritu ambulate, & desideria carnis non perficiet;* ubi noto 1. juxta S. Paulum, & S. Augustinum, debere esse in nostra potestate, spiritu ambulare, seu desideria carnis vincere (alias jubetur quid impossibile) adeoque desideria illa, seu delectationes intelligi deliberatas, quas non debemus admittere. Noto 2. S. Doctorem multis dein ostendere, quod habere, seu sentire tantum desideria carnis, non sit propriè peccatum: quæ ostendunt, eum velle, delectationem, quæ verè peccatum sit, & de qua ibi loquitur, esse liberam, vel liberum consensus. Inter alia ait: *Quippe non eas concupiscentias omnino habere, non iam certamen, sed certamvis premium est, si obtinuerimus victoriam, perseverando sub gratia:* ergo illæ concupiscentias, quas non possumus non habere, non necessariò trahunt ad consensus, sed possunt vinci, si voluerimus persevere sub gratia, seu, si voluerimus gratiam retinere, quod ipsum, si volumus, ex S. Augustino possumus. Et quidem aperte supponit S. Augustinus, quod eadem concupiscentias, quæ modò nos vincunt, potuerint à nobis vinciri, si voluerimus retinere gratiam: igitur ex delectatione, secundum quas necesse est operari, non sunt illæ prævia indeliberata, sed sunt ipsi consensus liberi, & delectationes deliberatas, quibus positis, necesse est, necessitate tam tantum consequentes, nos operari.

245. Confirmantur haec adducendo integrum texum S. Augustini: qui sic sonat: *Quod enim amplius nos delecat, secundum id operemur, necesse est: ut verbi gratia, occurrit forma specie familiæ, & moveat ad delectationem fornicationis: sed, si plus delecat pulchritudo illa intima, & sincera species castitatis per gratiam, que est in pide Christi, secundum banc vivimus, & secundum banc operamur.* In quibus verbis primo notandum, non dici: secundum id vellimus, necesse est: sed: operemur necesse est: nam licet velle significet actionem intermaria, tamen operari communius indicat actionem externam, quam præcedit delectatio deliberata, seu consensus, aut imperium liberum, & efficax voluntatis: quod dum oppositam voluntionem inefficacem superat, facit, ut liberè non amplius istud deleter, simili etiam potentias externas ad actionem externam necessariò determinat. Secundò notandum, quod hic intelligatur delectatio, ad quam moveri tentatio: atque haec, tam ex intentione dæmonis, quam ex appetitu carnis; est deliberata (hanc enim querit dæmon persuadere, & hac etiam cupit frui caro) & non est tantum prima illa inefficacem velleitas, qua nec dæmon, nec appetitus carnis (nisi refractor) contentus est.

246.

246. Tertiò notandum, quod delectatio hic à S. Augustino sumatur eodem in sensu, in quo paulo ante eodem loco dicitur ab eodem S. Patre: *Major enim, & prepotentior delictatio eorum, justitia est.* Loquitur autem S. Doctor de iis, quos ait, non esse sub lege, seu sub peccato regnante: nec loquitur de delectatione objectiva, sed formaliter, quia scilicet, ut ibi docet, vincuntur peccata: haec autem delectatio, ut justitia sit, necesse est, ut non tantum bona, sed etiam libera sit; alias non denominat hominem justum, vel justè operantem: quippe indeliberata delectatio gratis stare potest cum actuali peccato, & cum habituali.

Quarto addendum, quod S. Augustinus l. 22. contra Faustum, c. 28. postquam dixisset: *Si enim nihil delecat illicium nemo peccaret;* statim subiungat: *Peccat ergo qui delectationem illicit relaxat potius, quam refrinet:* & paucissim interjectis: *In eo genere sicut rationalia facta sunt, ut inesse ei possibilis frænandi delectationem ab illicito, quam non frænando peccaverunt: ergo rationales creature habent possibiliter, seu potestim frænandi delectationem ab illicito, etiam illam, quam non frænando peccant; igitur, si quæ oritur in animo rationali delectatio indeliberata, quæ impedit non potest, potest frænari, nec necessariò trahit ad consensus, vel operationem.*

Ex quibus omnibus legitimè inseruntur, S. Doctorem in textu objecto loqui de delectatione deliberata, qua posita, necesse quidem est, ut secundum eam operemur, ad necessitatem tantum consequente, quæ impedit, seu, ut S. Doctor loquitur, frænari potest. Similiter etiam ex his habetur, quid respondendum adverfari: si hunc ipsum textum ex l. 22. contra Faustum c. 28. nobis obiecte velint.

247. Objiciuntur etiam alia adhuc S. Augustini dicta, e. g. etiam necessitate facta improbanda: & iurorum esse voces: *Non enim, quod volo, facio bonum, sed, quod odiam, buco ago:* hominem resistente, atque tortuoso dolore carnis vinculi, non posse à libidinosis operibus temperare. Sed S. Doctor, vel tantum loquitur de natura faecia, vulnerata, & Divinis auxiliis destituta, ut l. de nat. & grat. c. 18. 19. & pluribus aliis.

Vel vult S. Augustinus, eam necessitatem non omnino insuperabilem esse, sed posse vinci per gratiam, sive proximè, & immediate, sive mediata, scilicet imprestando precibus gratiam proximè sufficiens: id quod patet ex textu n. 243. citato & l. de nat. & grat. c. 13. ubi, postquam dixisset, quod in peccata labamut, id imputandum negligenter nostre, addi: *Dignetur inde & orare DEUM, ne illi hec iniqua negligentia dominetur;* & eodem l. c. 16. *Hec est fides, ad quam præcepta compellunt, ut lex imperet, & fides imperet & c. 15. præmitur.* Itaque præcepta facere commonevit, quod conantes, & nosris viribus non valentes, adjutorium Divinum precerunt. Vel tandem S. Doctor, facta ex necessitate, vult, non esse striè dicta peccata, ut scilicet voces germanica dicuntur lingua germanica; cum sint tantum hujus effectus: quod est exemplum S. Doctoris l. 2. de nuptiis, & concupiscentia, c. 22. qua, & similia, tum in hoc tralatu, tum in tract. de qñibz, (ubide libertate,

itemque de ignorantia) & alibi sèpius, immo copiosè attulimus.

248. Addo tantum primò, quod, quando S. Doctor ait, hominem necessitatum ad ea, quæ non vult, non possit neque juxta adverfari velle, illum in tali re peccare: quia dicit, id ab inviis fieri: at nec juxta Jansenianos inviis peccat: sic autem loquitur de iustis S. Augustinus l. 1. retract. c. 24. *Et ipsi concupiscentias carnis, contra quas spiritu concupiscunt, quoniam eis non consentiant, nolent tamen illas babere, si possent: & ideo non quecumque volunt, faciunt; quia volunt eis carere, ne possint.*

Addo secundò, quod, quando S. Augustinus ait, excusatum neminem fore, si dicat, se perseverantem non accepisse, rationem addat: quod ipsorum libera voluntati imputandum sit: si enim loquitur, l. de corr. & grat. c. 7. *Ex bona quippe in malam vitam sua voluntate mutata sunt . . . potest dici: homo, in eo, quod audieras, & tenueras, in eo perseverares, si velles.* Addit quidem ibidem, eorum etiam excusationem non recipiendam, qui Evangelium non audierunt: sed respondetur, eum tunc velle, quod velignoraverint ex negligentiâ: vel, si omnino inculpabiliter ignoraverunt, quod propter alia peccata, non propter infidelitatem, damnandi sint. Ita docet tract. 89. in Joan. sic scribens: *Ad hec inquisita pro meo captu, Domino donante, respondeo, hæc illos excusationem, non de omni peccato suo, sed de hoc peccato, quo in Christum non crediderunt, ad quos non venit. & qui bus non est locutus: quæ fūlū explicata sunt, ubi de ignorantia invincibili actum tract. de actib. hum.*

249. Ex hucusque dictis est manifestum, systema hoc Janenii non esse S. Augustini doctrina conforme; videamus, an propriè accedit ad systema Calvinii de gratia. Hujus ex l. 3. Instituti. c. 3. compendium illud est. 1. Asserit, omnia opera hominum, tam electorum, quam reproborum, esse infecta secreto veneno concupiscentia. 2. DEUM, voluntate pure gratuita, electis non imputare ad culpam, aut peccatum, malos motus concupiscentia: sed imputare illis potius justitiam Christi. 3. Contra reprobus imputare DEUM omnes motus illos malos, etiam indeliberatos. 4. Gratiam sanctificantem ab electis amitti non posse, eoque electio ipsorum imputabili sit, & eorum peccata teguntur, hoc est, non imputentur. 5. Gratiam actualiem, si adsit, non quidem cogere voluntatem, sed tamen trahere illam, delectatione necessitante: non tamen gratiam semper adesse, sed sepe cedere locum concupiscentia. Ecce, in hoc primario puncto convenient Jansenius, atque Calvinus, quod uterque duplice motu delectationis, concupiscentia, & gratia, seu cælestem, ac terrestrem, admittat, quibus, ceu ponderibus statuta, ita mens humana moveatur.

250. Negat quidem Janenius, se cum Calvino sentire: cum ab illo necessitas totalis, fixa, & abfoluta: à se vero tantum flexibilis, partialis, & relativa adstruantur. Sed negant item Calviniani, à suo Magistro (quamvis, ut pro parte concupiscentia, libertatem negaverit) majorem necessitatem fuisse admittam, quam à Janenio. Nos autem huc merito querimus, quid significent

cent hæc predicata, quæ hæc necessitatem tribuuntur.

Respondent Janseniani: *Necessitas totalis ea est, quæ potestate quacunque, partiali etiam, aut remora, voluntatem ipsolat. Partialis vero, quæ tantum potentiam proximam auferit. Abholata oritur ex ipsa natura. Relativa oritur ex voluntate: nec est necessitas, nisi eature, quantum delectatio fortior, relata ad debiliorem, sive cum ista comparata, necessitat. Fixa est, quia adhaeretur immobilitate uni. Flexibilis autem, quia modò huic, modò illi adhaeretur, nunc ratione cœlestis delectationis bono, nunc ratione terrestris malo.* Addunt, quod ex S. Augustino l. 3. de lib. arb. c. 3. ad hoc, ut tota latitas libertas, debeat dari *inevitabilis*, & fixa *necessitas*.

251. Ut obiter aliquid interferam, adverto: hac ratione una laxa in libra liberè descendet, & liberè ascendet altera; nam necessitas earum est tantum partialis, relativa, & flexibilis; neque enim una præ alia exigit hoc pondus, nec una, nisi relata ad alteram, est gravata major, vel minor pondere: & potest quoque pondus mutari, ac si laici, quæ prius pondus gravius habuit, modò levius imponi, ut adeo necessitas flexibilis sit.

Quodsi tamen rei inanimata exemplum dispiceat, an non homo ligatus catena, ab ipso omnino insolubili, esse liber ad fugam, nam habet adhuc potestatem partiale, atque remotam, nempe pedes sanos, ac integras; neque enim per remotam potestatem intelligi Jansenianum eam, quæ mediatam etiam dicitur, & per quam immediata, vel proxima, pro libitu haberit potest, sicut iuxta nos, habens potentiam orandi, in hac habet potentiam remotam vincendi tentationem; quia potest precibus impetrare graviam proximan, ad illam vincipiam: sed intelligent tantum aliquam potentiam vel à DEO ad bonum, vel ab alio ad malum faciendum compleibilem, ita, ut si DEUS e. g. aliquid faciat, illa potentia proxima fiat: nec etiam juxta ipsos illa partialis potest flare potest in alio, quam in voluntate, non quidem ex se, sed per gratiam, & concupiscentiam, modò ad hoc, modo ad aliud flexibili, nunquam tamen coacta. Utterius homo taliter ligatus, dumtaxa relata ad catenam suis viribus superiorum, prohibetur à sua. Tandem potest ab alio catena hoc solvi, adeoque necessitas flexibilis est. Nec excipias, talem manere invitus, & intervenire coactionem; nam potest etiam manere volens, ut SS. Martires in vinculis suis manserunt.

E tamquam qui formibat, talem liberum esse ad fugam, & liberè (non tantum sponte) manere ligatum? Liberè non agit, qui non habet potestatem plenam, & nullo impedimento à se inauferibili gravitatem; quæ tamen impedimentum est necessitas illa partialis, quamdiu adest, & ab homine, cui imposita est, tolli non potest. Verba S. Augustini objecta non probant; ea enim sibi objicit S. Doctor, quasi ex præscientia D'El orientur fixa, & inevitabilis necessitas, quæ uniuersitate tolleret: quamvis non ista sola id faciat, sed alia quamvis ab homine inevitabilis.

252. Jam vero Calvinus non aliam necessitatem admittit, quam, quæ à Jansenianis par-

tialis, relativa, & flexibilis dicitur; neque enim Calvinus negat Jansenianam illam, remotam, & partiale potestatem; quia nec negat voluntatem, quæ possum à DEO, vel alii causis variè compleri, aut determinari: neque negat, voluntatem à coactione immunem; sicut enim contra Pigium l. 2. de lib. arb. scribit Calvinus: *Sic coactio non opponitur libertati, liberum esse arbitrium, & facit, & confortat affectum, ac pro heretico babeo, qui quis secus sentiat: si hoc, inquam, sensu liberum vocetur; quia non cogatur, aut violenter trahatur extero motu, sed sponte agatur sed, nibil moror.* Sed nec aliam, quam, quæ in sensu Jansenii relativa est, necessitatem admittit; quia necessitas juxta Calvinum non magis oritur ex natura, quam juxta Irenensem; nam etiam oritur ex voluntate uta comparata, ut à delectatione fortior necessitas trahatur, adeoque necessitas est relativa ad delectationes; at enim l. 2. In lib. c. 2. ex mente S. Augustini voluntatem ad perfervitam formam, hoc est juxta ipsum, necessario trahi *impresso delectationis affectu*: & eodem lib. c. 3. docet, quod gratia, id est delectatio cœlestis major, in corde electionem, & voluntatem forme. Adit *vnde*, corda piorum sic effectu gubernari *Divinitus*, ut inflexibili affectu sequantur. Iterum l. 3. contra Pigium docet, ideo ex S. Augustino hominem voluntate peccare: *Quia delectatio, & proprio appetitu movetur.*

253. Nec minus Calvinus, quam Jansenius admittit, necessitatem flexibilem esse; quamvis enim, ut modò citavimus, dicat, pio motu gratia inflexibili affectu sequi, non intelligit, eos semper ita sequi, sed tantum rite, quando gratia moveat; nam alia admittit etiam incertitudines delectationum, cœlestium, ac terrestrium, gratia, & concupiscenties: si l. 3. In lib. c. 2. docet, quod etiam reprobi quandoque gaudent dona cœlestia, illucce conferatur à Christo fides temporalis: fidei autem Calvinus omnia tribuit. Ibidem de rege Saulo, utique reprobo, adeoque ad malum potest verio, ait: *Ad tempus viginti p. us affectus, ut scilicet DEUM amaret;* & addit: *Bonitatis eius dulcedine capiebat: hoc est, delectatio.*

Eodem modo assertit, quod etiam electi quædcoque sint flexibilis ad malum, sicut SS. David, & Petrus, addique: *Quæ variatio ex fidei imperfectione contingit.* Igitur etiam Calvinus necessitatem tantum partiale, relativa, & flexibilem admittit: & hinc patet, merito Episcopos Gallici an. 1656. 2. Sept. ad Alexandrum VII. scripte, priorem de Calvinistis nunc reprehendit, exceptam fuisse ab illi germana, ob erroris societatem, de profiganda Jansenii doctrinam. Opera pretium erit legere hæc fuisse explanata in Documento Pastorali Illustrissimi Archiepiscopi Cameracensis epist. 1. 2. & 3. ubi eleganter, & eruditissime petractantur,

ARTICULUS IX.

Qua occasione fit edita Constitutio: Unigenitus.

254. Ocasio, & causa hujus celeberrima Constitutionis est Pascchijus Quesnellus, natione Gal-

Qua occasione fit edita Constitutio: Unigenitus.

Gallus, patria Parisinus, Oratorii JESU (non vero Societatis JESU, ut Bafleensis nova aliquando imperite scripserunt) Oratorii JESU, inquam, à Petro Berulo postea Cardinali anno 1611. instituti presbyter. Natus est Parisis anno 1624. 14. Iulii: fortunatus est ingenium, par quidem asequendis scientiis, sed novis doctrinis disseminandis affluit: quod testari potest Gallus, & Belgum, quas regiones innumeris libelli elanculum sparsis commovit. Anno 1675. S. Leonis Magni Opera dissertationibus, notis, interpretationibus &c. distincta edidit, in quibus authoritatem Summi Pontificis multum immunit: sed mox anno sequenti à S. Congregatione indicis, prohibita sunt.

Inde anno 1678, in Comitiis Patrum Oratori Beruliani prohibita est in eorum scholis doctrina Jansenii, atque mandatum, ut Patres omnes prohibitioni subscriberent: noluit id facere Quesnellus, insuper habuit non tantum Superiorum suorum, sed Regis quoque, & Archiepiscopi Parisini mandatis: & proprieata semper timidus, qui male sibi concius, quæfuit latitudinem: & locum vix paucis notum, paucioribus pervium, biennio integro inhabitat. Redit subinde Luetias: ne autem ut regis iussis rebellis è Congregatione pelleretur, & ad extremos Regni limites ablegaretur, novem dierum iure, in Belgum Bruxellas anno 1685. mensie Februario fugit: ibique 250. ejusdem mensis appulsa, dominiculam in humili, & abdita platea sitam, annis compluribus inhabavit cum Arnaldo, qui & ipse ob Jansenismum Sorbonâ (cuius erat Doctor) & patria erat expulsus. In Belgio plurimos libellos famulos, & scripta pestina, surivis typis edidit, ut patet ex data typis publicis *Causa Quesnelliana anno 1705*, seu postulat juri dicitur ei facto: quorum scimus longum fore, non sit vistum necessarium. At insuper, intolerabilis esse, quod ipsa re textus damnabiliter sit vitiosus.

Post haec Pontifex per dictam Constitutionem *Unigenitus* damnavit centum, & unam propositiones, varis censuris, tanquam fallas, captiosas, impias, hereticas &c. quia tamen addit terminos hos: *respectu damnamus: si* gnus est, non cuilibet omnes censuras convenire; quænam autem cuique conveniat, inferri debet vel ex materia, vel ex aliis prius jam damnatis propositionibus. Addit sub finem Bullæ Pontificis, se per expressam istarum propositionum damnationem nullatenus alias approbare; cum plurimæ alia adhuc damnabiles sint deprehensiæ, quas tamen referre, cum nimis longum foret, non sit vistum necessarium. Ait insuper, intolerabilis esse, quod ipsa re textus damnabiliter sit vitiosus.

255. Hæc est notissima illa Constitutione, quæ incipit *Unigenitus DEI Filius*, edita à Clemente XI. anno 1713. 8. Septembri, quæque à toto orbe acceptata est, (a multis expressè, à plurimis tacite) exceptis quibusdam Gallis, qui tamen tam parum possunt obesse communia acceptione Ecclesiæ, quænam parum acceptioni Tridentini obfuit, quod non fuerit receptum à Lutheranis, & Calvinistis; unde quamvis pronuntiatur (quod tamen falsum censimus) quod Constitutione Fontifica non sit infallibilis ante confusum, vel acceptionem Ecclesiæ, nihil obesse huic Bullæ.

Nullatenus autem dici potest, Gallos eam Constitutionem non receperisse; nam in Conventu Cleri Gallicani anno 1714. mensibus Januarii, ac Februario, per lex lessiones habiti, recepta est Bulla à 40. Episcopis, inter quos fuit Cardinalis de Rohan, & 7. Archiepiscopi: qui Conventus in Documento Pastorali ibi edito dicitur fuisse ex numerosissimis, qui sibi vidi in Francia. Idem Episcopi communis nomine ad Summum Pontificem dedere literas 5. Febr. 1714. quibus sic ad eum scribunt: *Nos Majorum nostrorum exempla fecuti, atque eodem, quo illi in Apostoli an. Sedem studio flagrantibus, Sanctissimæ vestre postremam Constitutionem consimili obse-*

V. P. Ant. Mayr Theol. Tom. I.

quo, ac veneratione, amplexi sumus: neque vero deinceps officio nostro dederimus, ut ab omnibus, quos Divina providentia cure nostrae commisit, pari animo, ac fide exspectatur. Addunt, confecisse se Documentum Pastorale, seu instructionem, ut tollatur occasio ulterius litigandi: cura quoque sibi fuisse, hortari reliquos Episcopos, ut idem Documentum insuis Diocesibus promulgent: subiungunt, hac Constitutione roburissime, & aperitissime profligatos fuisse errores &c. Tandem gratulantur Pontifici, & optant diuturnum regnum, sequi dicunt paratos cum eo animas suas profide ponere. Similiter dederunt literas ad omnes reliquos Gallie Episcopos, quibus eos hortantur, ad publicam memoriam Bullam, eamque executioni mandandam.

Inde ipse Ludovicus XIV. Rex Christianissimus redem anno 1714. 14. Febr. iussit, hanc Constitutionem recipi, publicari, & observari. Accesse subin' acceptatione expressa longè maximum pars Episcoporum, quibus nuper Eminentissimus Cardinalis Ludovicus Antonius de Noailles Archiepiscopus Parisiensis, maxime bonorum omnium solatio, fe junxit, & edito anno 1728. 11. Octobr. mando, Bullam *Unigenitus* ab omnibus suis subditis acceptari præcepit. Secuti sunt ali plures, ut adeò ex centum viginti, & aliquot Episcopos Gallie, vix paucissimi superflui, qui Constitutione huic needum se submiserint: cœfique in dies Bullam acceptantium, & Constitutione sua renunciantium numerus: atque ipse est, brevi totam Galliam quoad hoc punctum fore unanimem: præferens post Decretum, seu Mandatum hanc de causa à moderno Christianissimo Rege Ludovico XV. 24. Martii an 1730, editum, quo in primis confirmat Decretum, seu Mandatum Ludovici XIV. 14. Febr. an. 1714, editum (de quo suprà) deinde jubet, ut Constitutione *Unigenitus* in tota Gallia inviolabiliter obseretur, tanquam lex Ecclesie, & regni Francici, ea submissione, quæ debetur iudicio universalis Ecclesie in materia doctrinae.

Hoc Decretum, seu Mandatum idem Rex suo in throno, & loco solito Parlamenti confidens, præsentibus regi sanguinis Principibus, Ducibus, & Paribus Francia, itenque confiliariis 3. Aprilis an. 1730, solemnis sine publicavit, ac Parlamenti actis, seu registris inferi perit: quod etiam faciendum, plurimum Parlamenti membrorum votis conclusum est. Cum autem postea idem Christianissimus audierit, aliquos ex Parlamenti membris subinde conventuale celebrare, ratione hujus Constitutionis, vel potius ejusdem in acta inscriptionis (circa quam nempe volebant tergiversari) rex plures ex illis ad se vocatos reprehendit, & insuper per Cancellerium suum, minas graves eis intentavit, ni ocyus parent: quod se facturos, cum humili deprecatione priorum à se actorum, sponderunt,

257. Sed, si remanerent aliqui pauci Antis, Constitutioni huic contrari, eorum tergiversatio pro nihil esset reputata. Certè etiam in Concilio Nicano viginti duo Episcopi adhæserunt Ario: & tamen negligenter sunt. Rursum, cum octodecim Episcopi Juliano Pelagiano adhæsissent, neglecta etiam est istorum intercessio, aut reclamatio: quid igitur deest, quo

minus Constitutione hæc acceptata dicatur, etiam in Gallia? an requiretur insuper cuiuslibet plebanorum consensus? an alia nationes omnes, extra Galliam, per omnes quatuor orbis partes diffusa, expectare debebunt, donec adhuc unus, aut alter Episcopus in Gallia consentiat?

Si cum quibusdam dicas, in Conventu Parisino defuisse Episcopos requisitam libertatem; impri- mis male de iis sensis, quasi timore, non mortis, sed longè inferioris mali, conscientias suas, ac fidem prodiderint, debuissent enim, si fidem periclitari putassent, reclamare, ut fecere Patres antiqui tempore Arianorum. Sed insuper falso est, defuisse libertatem; iustus enim Rex significari Episcopos, nequaquam se velle vim ullam alterre Pratalis, immo cuius integrum effe ad conscientia sua arbitrium sententiam dicere. Adde, quod modò, dum loqui libere possunt, mortuus Rege, non recessant, sed scipitis, & dictis, receptionem confirmant, ac adversariorum novos libellos perniciosos, hac in materia, magno zelo condemnant.

258. Cum igitur Janeniani nescirent, quid ultra opponerent, quidam eò progressi sunt, quò antecessores eorum, eti fatis audaces, tamen nunquam se abripi possi sunt: scilicet appellârunt ad Generale Concilium, quam appellationem Quæfelli, quanto ante obitum suum die, rogatis etiam duobus testibus, scripto innovatis, eique immortuus est Ameliodam. 2. Dec. an. 1719. statis 85. Nempe sciunt vaferrimi homines summam difficultatem congregandi Generale Concilium, adeò, ut intra plueros annos cogi non possit: quod cuicunque constitabit legenti Historiam ultimi Generali Concilii Tridentini; hinc putant, se interea impune posse suas hæres spargere. Certe, si Christus Ecclesia non reliquisti aliquid medium extirpandi errores, non videretur fatis ei coniunctus; cum hoc medium difficultissimum sit, & intra centenos annos vel semel sperari non possit.

Sanè pluribus annis laboratum est, donec Patres Tridentini congregati sint. Post varia per quinquennium integrum consulta, atque tentata, tandem indixit Concilium Tridenti celebrandum Paulus III. an. 1542. scilicet tamen prima est habita primùm an. 1545. 12. Decembri, Bis fuit Concilium hoc omnino iulsum, & præferens toto tempore Pontificatus Pauli IV. tandem primitum post octodecim annos, scilicet an. 1563. 3. Et 4. Decembri ultima, seu vigesima quinta scilicet habita est, ac synodo finis impetus, cum interim fuissent faltem quinq[ue]ontifices maximis. Fluxerunt jam à fine illius Concilii centum, & sexaginta septem anni, & nemo cogitavimus cogendi rursus synodo universalis ob difficultates vix non insuperabiles. Si ergo expectari semper deberet Concilium Generale, donec error profigaretur, hic per centum, & amplius annos, impune posset graffari, cum innumerabilium fidelium periclio. Audiant isti, si verò sunt S. Augustini discipuli, Magistrum hunc contra duas Epistles Pelagian. I. 4. c. 22. Aut verò, ait, Congregatione synodi opus erat, ut aperta pernicias damnaretur? quasi nulla hæres aliquando, nisi synodi Congregatione damnata sit, cum potius rarissime inventantur, propter

quas

quas damandas necessitas talis extiterit. Verum istorum superbia bani etiam gloriam captare intelligitur, ut propter illos orientis, & occidentis, synodas congregetur; orbem quippe Catholicum, quoniam Dominus eis resipiente pervertere nequeunt, saltē commovere conantur; cùm potius vigilancia, & diligentia pastorali, post fāculū illis competens, sufficiente judicium, ubiunque isti lupi apparuerint, contendi int.

Accedit, quod ferè semper hæticorum nos fuerit, appellandi ad Concilia: appellârunt Pelagiani, appellârunt Lutherani, ad Concilia Generalia, & tamen postea non obediverunt eorum decreta; quia semper invenerunt, quod contra Concilia, magnus curis, & impensis, tandem coacta faciat exciperent. Sit & Janeniani non defuturus esset fucus exceptionis, dicendo, vel, quod non fuerit Concilium liberum, vel, quod ipsi non fuerint fatus auditivi, quod ex affectu, & passione invidiæ, non exortatione, Concilium processerit. Vellent icticet, sicut Ariani olim, & postea etiam Lutherani, ita isti, Concilium ita liberum, ut ex sua factionis hominibus tantum esset compositum. Sed hæc queſio spectat ad Tractatum de fide, in quo DEO dante, paulo copiosius hanc materia pecterabimus.

259. Locum hic sibi peteret expositio ipsiarum damnatarum propositionum Quæfelli: at quia fusior earum explicatio integrum, & quidem sat magnum tractatum, sibioli potest, remitto avidos hujus notitiae ad eruditas simus, & profundas aliorum lucubrationes, quales sunt Dominicus Viva *Tractatus Theolog. tom. 2. p. 4.* Christophorus Jacobs *Constitutio Unigenitus Theologicæ propugnata.* Jacobi Speng *Constitutio Unigenitus vindicata &c.* Ut tamen non omnino faciem, scindamus in primis, quod eo libro Reflexionum moralium Quæfelli docuerit maximè Baij, ac Janenij hæreses, aut propositiones aliquas alii, præterim Superioribus injuriaos.

Itaque propositio omnium *prima* docet, hominem amissâ grānâ nihil boni posse operari, & generaliter impotentem esse ad omne bonum. Hæc, si loquatur de grāia habituali, quæ propriè dicitur peri, aut amittit (quia ex le permannens est) falsa est; quia utique peccator potest aliquid boni etiam supernaturale cum grāia actuali facere: si autem loquatur de grāia actuali, equidem nihil boni supernaturale potest homo facere sine ea: atramen potest facere aliquid boni naturalis, ut fuse à n. 82. probatum. 2. 3. 4. 5. & seq. docent, hominem, nisi habeat gratiam efficacem, nihil boni operari posse: adeoque tollitur gratia sufficiens. Idem confirmant vel maxime propositiones 9. 10. 11. 12. 13. & plures consequentes. 26. autem, & aliquæ sequentes adiuncti infidelibus omnem gratiam: quia in iis dicitur, non dari gratiam, nisi per fidem, & hanc esse primam gratiam, atque ex ecclesiâ nullam concedi gratiam: dicere autem, quod infideles nullam recipiant gratiam, damnatum est ab Alexandre VIII. in 5. propositione: & in hos sensus hucusque adductos venient adhuc plures propositiones sequentes.

Propositio autem 49. & plurima sequentes, volunt, non esse actu bonum, quin eli-

V 2 nec

260. Addo tandem, injuncte conquestos quosdam fuisse, quod propositiones ex libro Reflexionum non fideliter fuerint excerptæ: quippe ad hos convincendos tantum opus est in *Spicilegium Constitutionem Unigenitus Parisiis editam*, ubi in altera columnâ, ipissimum Quæfelli Gallica verba ponuntur, quæ quilibet lingua peritus videbit manifeste synomia. Sed

nec dici potest, verba à contextu abstracta du-
riorem facere sensum, quām in libro ipso, &
suis adjunctis velita, facerent; nam non est ne-
xus inter se eorum Reflexionum, sed pro va-
rietate sacramentorum textuum, additæ sunt varie, di-
sparatæ, & nullo modo cohaerentes reflexio-
nes. Quari sors hīc posset, quem sensum
habent censura propositionum, quandoquā
dilatæ dicuntur heretica, alia heresi pro-
xima, alia piarum aurium offenditæ, scanda-
loſæ, captioſæ &c. sed quia expositio hæc spe-
stat ad tractatum de fide, hac de re eo loco age-
mus.

Post hæc jam sibi locum postularent que-
stiones de gratia efficaci, cuique concordia
cum libero arbitrio: at quia Paulus V. Ponti-
fex Summus anno 1607. vetuit, has de materia
quidquam typis vulgaris, obedienter abstine-
mus. Qui hac de re solide instrui cupit, ad-
eat Suarezum, cuius tres tomii de gratia cum
licentia S. Sedis sunt editi. Ego interim hīc re-
peto, quod Bellarmiūns de aſcenſione mentis in
DEUM gradu 4. c. 1. ad eundem DEUM fu-
spirans scripsit: Malo experiri, quām scruta-
ri efficaciam gratiae tue.

DISPUTATIO II.

De Gratia Habituali Sanctificante.

361. *O* Vledo tract. 8. de justificatione
controv. 1. punct. 1. n. 2. re-
vocat omnes errores Luthe-
ranorum circa gratiam sanctificantem (qua est
justificatio nostra) ad quinque. 1. justificationem
stare in sola remissione peccatorum, &
non esse justitiam aliquam positivam. 2. justifi-
catione esse quidem formam positivam, sed no-
bis extrinsecam, scilicet esse, vel justitiam,
qua ipse DEUS justus est, vel esse merita Christi,
aut alium favorem extrinsecum Divina volun-
tatis. 3. justitiam esse qualitatem intrinsecam
quidem, & inherenter, sed imperfectam,
qua ad justificandum indiget adhuc aliquo alio
extrinseco (tanquam forma simul justificante). 4.
justitiam stare in sola fide. 5. justitiam,
quæcumque sit, non verè remittere, sed tan-
quam tegere peccata. Videat hæc possunt su-
fiū dedito, & in plures divisiones distribu-
ta apud Bellarm. tom. 4. contr. 3. generali. contr.
2. princip. l. 2. c. 1.

262. Catholicum dogma est, justificationem nostram esse formam extrinsecam, seu
esse gratiam sanctificantem, inherenter homi-
ni, distinctam à fide, remittente verè, seu
destruente peccata, & non tantum ea tegen-
tem: sic definit Tridentinum. *sess. 6. c. 7.* his
verbis: Hanc dispositionem, seu preparationem,
justificatio ipsa consequitur, que non est sola pec-
catorum remissio, sed & sanctificatio, & renova-
tio interioris hominis, per voluntariam susceptionem
gratiae. & donum: & paulò ultius: Denum uni-
ca formalis causa est justitia Dei, non qua ipse justus est,
sed qua nos iustus facti, qui videlicet ab eo donati,
renovamus spiritu mentis nostræ: & non modo re-
putamus, sed verè iusti nominamus, & iuramus:
justitiam in nobis recipientes, unusquisque suam:
& post pauca. Quanquam enim nemo possit esse

justus nisi, cùm merita passionis Domini nostri JESU
Christi comunicantur, id tamen in hac impij justifica-
tione sit, dum ejusdem sanctissime passionis merito,
per Spiritum S. charitas DEI diffunditur in
cordibus eorum, qui justificantur, atque ipsi in-
heret. Unde in ipsa justificatione cum remissione
peccatorum hec omnia simul infusa accipit homo
per JESUM Christum, cui inservit Sc. quibus
verbis omnes errores superiores damnantur, ut
confitabit cuique attente hæc expendiens, nec
opus est longiore explicacione: & hinc omis-
si controvercis polemicis, ad magis scholasti-
cas gradum facimus.

QUESTO UNICA.

De Effentia, & Proprietatibus Gra- tie Sanctificantis.

ARTICULUS I.

*Quid sit gratia sanctificans, & an
sit identificata cum habitu charitatis.*

263. *G* Ratiam sanctificantem esse qua-
si naturam in ordine superno,
exigentem, tanquam sua pro-
prietates, habitus supernaturales, qui sunt qua-
si potentia ipsius, est communior Theologo-
gorum sententia; quia regeneratio illa, qua
per baptismum (vel suo modo per penitentiam)
renaſcimur in Christo, nihil est aliud, quam
justificatio in baptismo, vel etiam in peni-
tentia nobis collata: qua justificatio ex Tridentino
sess. 6. c. 7. non est sola peccatorum remis-
sio, sed & sanctificatio, & renovatio interioris homi-
nis, per voluntariam susceptionem gratiae & do-
norum. Quare præter gratiam sanctificantem,
qua scilicet est sanctificatio, etiam conferuntur
alia dona, de quibus infra cit. cap. Tridentini
sic dicitur. Unde in ipsa justificatione cum re-
missione peccatorum hec omnia simul infusa accipit
homo per JESUM Christum, cui inservit fidem,
spem, & charitatem. Scilicet, ut generatio in
ordini naturali afferat nobis naturam, exigen-
tem potentias, & proprietates naturales, ita
generatio spiritualis afferat nobis quasi naturam,
exigentem proprietates, & potentias superna-
turales, nempe gratiam. Dicitur autem gratia
qua si natura; nam cum habitus non recipian-
tur in gratia, neque ipsa eos petat sibi, sed ani-
mæ, in qua recipiuntur, neque etiam gratia
denominetur seipsum filium DEI, sed tantum ho-
minem, inde non est strictè natura.

264. Rursus hæc gratia sanctificans com-
muniſſimè dicitur esse participatio Divina na-
ture, ideo, ut exponit Suarez, P. 3. de grat. l. 7. c. 1.
n. 30. quodcum, cum natura Divina sit quædam
intellectualis, seu intellectiva natura altioris
ordinis, quam possit esse illa substantia
intellectualis creata, ille gradus intellectivitatis,
qui est in Divina natura, Divino, & super-
naturali quodam modo, participatur per habi-
tualiter gratiam, ita, ut a nulla substantia creata
per se ipsam, vel per potentiam sibi connatu-
alem, ita participari possit. Sic Divina na-
tura

Quid sit gratia sanctificans, & an sit identificata cum habitu charitatis.

157

tura est in ratione objecti, in se, & per visio-
nem intuitivam intelligibilis, adeo elevata,
& excellens, ut ratione purissima actualitatis, &
immortalitatis sit, seu ratione suprema per-
fectionis sua, à nulla substantia creata intel-
lectuali possit connaturaliter per visionem intui-
tivam attingi, sed tantum à se ipsa, seu po-
tentia intellectiva Divina.

At vero per gratiam sanctificantem natu-
ra creata intellectu elevatur (seu formaliter,
& immediate, seu radicaliter, & mediately, per
lumen glorie, quod gratia sanctificans causat)

ad participationem illius gradus intellectivitatis
Divinae, ut possit objectum illud, ex se tan-
tum à Divino intellectu per visionem intuiti-
vam attingi, ipsa quoque per visionem intuiti-
vam cognoscere: ex quo per se de fini sequitur,
quod DEUM etiam possit amore altioris
ordinis amare. Et hac participatio naturæ Di-
vinæ, ut ibidem n. 32. tradit Eximus, est suffi-
cientis proprio in natura, ut possit inter DE-
UM, & hominem, dari vera amicitia: nec est
expetenda major proporcio; tum quia æquali-
tas impossibilis est; tum quia non requiritur
ad amicitiam æqualitas absoluta. Hinc sufficit,
quod pura creatura dicto modo participet Di-
vinam naturam, quod modum intelligendi,
& amandi DEUM, ipsi DEO proprium, in eodem
ordini, ac gradu connaturali, quantum
potest; nam ex hoc quasi confortio, na-
tura Divina, & creatæ, maximè per visionem,
& amorem, oritur confortum amicabile, &
si homo dignum objectum amoris amicitia
apud DEUM, adeoque amicus DEI.

265. Utterius hæc gratia non est substi-
tuta, sed accidentia; nam ex Tridentino citato
n. 262. est causa formalis, id est, forma, & qui-
dem in nobis suscepta, aut recepta: non au-
tem datur in nobis forma substantialis præter
animam, & fortè unionem, qua est substi-
tutia in quo. Neque gratia est qualitas transiens,
sed inherens; unde dicitur habitualis. Eam au-
tem esse inherenter desumitur ex Clementina
de summa Trinitate, & fide Catholica, ubi Con-
cilium Viennense sententiam Doctorum aſcenſionis
parvus infundi gratiam sanctificantem
salem quadam habitum, tanquam probabili-
rem amplectitur. Catechismus autem Tridentini
titulus de baptismo s. de eximis baptizanti fru-
tibus mibi. n. 38. ait. Est autem gratia, quam
admodum Tridentinus Synodus ab omnibus creden-
dam, peccatum anathematis propria, decrevit, non
solus, per quam peccatorum sui remissio, sed Di-
vinæ qualitas in anima inherens: quare de hoc
dubitari non potest. Sed queritur jam ultius,
an gratia habitualis sit realiter distincta ab ha-
bitu charitatis, qua in utrunque stant graves
Theologi.

266. Dico. Gratia sanctificans probabi-
liter distinguuntur realiter ab habitu charitatis,
ita Suarez, Haunioldus, Gormaz, & plurimi
gravissimi Theologi: quanquam etiam in op-
positum stent valde graves: ait tamen Suarez,
l. 6. de gratia c. 12. n. 1. nostram sententiam à
pluribus, & gravioribus defendi: quibus acce-
dit S. Thomas, 1. 2. q. 110. 4. 3. in corp. ubi sen-
tentiam hanc probans, docet, gratiam sancti-
ficantem esse quasi naturam virtutum infusa-

V 3 a gr.

rum, sicut lumen rationis est quasi natura vir-
tutum acquisitarum: & ait, quod, sicut virtu-
tes naturales distinguuntur à natura, & à lumine
rationis, ita etiam virtutes supernaturales distin-
guuntur à quasi natura, seu gratia: & quod, si-
cū in ordine naturali natura presupponit ad
virtutes naturales, ita gratia presupponit ad
virtutes supernaturales. Idem tradit S. Doctor.
q. 27. de veritate a. 2. & in hujus S. Doctoris re-
verentiam hanc pra opposita sententia etiam am-
plicetur.

Prob. 1. Concilia ſepſimè agunt de gra-
tia, & charitate, tanquam de duobus diffi-
cilius: imo ſepſa ita, tanquam duas enumera-
rant, quando enumerant etiam alia tñ plura,
de quibus certum est, ea realiter distinguuntur: ergo
probabiliter dicitur, eas esse realiter distin-
ctas, prob. ant. In primis Concilium Viennense,
ut refertur in Clementina. de summa Trinitate,
& fide Catholica, ſaltem tanquam probabilitas
dicit, quod parvulus infundatur gratia, & vir-
tutes: ergo, ut arguit Suarez, cum Concilium
indefinitè loquatur, & gratiam contraponat
omnibus virtutibus, infundat, eam esse distin-
ctam ab omnibus virtutibus: adeoque etiam à
charitate, Rurſus Concilium Tridentinum. ſef.
6. c. 7. ita habet: in ipsa justificatione cum remiſ-
ſione peccatorum hec omnia simul infusa accipit
homo per JESUM Christum, cui inservit fidem,
spem, & charitatem: ergo justificatio, five gra-
tia, ſic ut distinguita realiter à remiſione peccatorum,
fide, & ſpe, ita etiam à charitate.

Pariter Concilium Moguntinum, habitum
durante, vel ſuperno Tridentino, cap. 7. in-
ter capitula ad fidem ſpectantia ait: Cum venia
peccatorum bono etiam DEI gratiam, & per Spi-
ritum S. una cum fide ſimil charitatatem in corde dif-
fundat, ac ſpem accipit: ubi iterum loquitur de
gratia, eique tanquam distincta annexit chari-
tatem, non minus, quam fidem: ergo verisimile eft. Concilium agnoscit distinc-
tionem realem. Catechismus etiam Tridentini
titulus de baptismo, loc. cit. n. 265. ait, gratiam in-
fundit, qua ſi splendor quidam, & lux, que ani-
marum nostrarum maculas omnes deleat, infusaque
animas pulchrioribꝫ, & splendidiore redat: ergo
non confit, eam ſtictè eff habitudinem, cuius ſaltē
primarium officium non eft, eff lucem, &
splendorem, fed eff effectum actuū ſuperiorum: & paucis interjectis ait: Hic autem gra-
tia additur nobilissimum omnium virtutum comita-
tus, que in animam cum gratia divinitus infun-
dantur: ergo gratiam iterum ab his omnibus,
adeoque etiam à charitate agnoscit distinctam.

267. Conſit. 1. In facris Scripturis ſep̄e
de gratia, & charitate, tanquam de duabus enti-
tibus eft fermo: ergo, prob. ant. 2. ad Cor.
13. v. 13. ſi scribit S. Paulus, Gratia Domini no-
ſtri JESU Christi, & charitas DEI, & commu-
nicatio S. Spiritus, fit cum omnibus vobis. Equi-
dem Esparza dicit, intelligi charitatem actuā-
lem: ſed ſic etiam intelligi poſſet gratia actuā-
lis, quan tamen nec ipſe intelligi vult. Sic etiam
idem S. Apoſtolus ſcribit ad Ephes. 6. v. 23,
Pax fratribꝫ, & charitas cum fide, a DEO Patre,
& domino JESU Christo: gratia cum omnibus,
qui diligunt dominum nostrum JESUM Christum.
Conſit. 2. Alia omnes virtutes diſtinguitur